

STORTINGET

Innst. 145 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:35 S (2021–2022)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om mer europeisk samarbeid

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre at en eventuell utredning av alternativer til EØS-avtalen også innebærer en utredning av hva norsk EU-medlemskap vil innebære for norske borgere og norsk næringsliv.
2. Stortinget ber regjeringen inngå en egen partneravtale med EU for å sikre full deltakelse i EUs grønne giv for å klare målsetningen om å skape et klimanøytralt samfunn innen 2050.
3. Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag for å implementere endringer i norsk lov og forskrift for å sikre fullt samsvar med EUs «Klar for 55»-pakke.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at alle bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke fortsatt skal gjelde for Norge.
5. Stortinget ber regjeringen søke fullt medlemskap i finansbyråene EBA, EIOPA og ESMA, det europeiske jernbanebyrået (ERA) og EUs energibyrå ACER.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen, Tobias Hangaard Linge og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Bengt Fasteraune, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til at det foreliggende representantforslaget har ulike delforslag, som hvert på ulikt vis angår Norges relasjon til EU. Det foreslås at regjeringen inkluderer et alternativ med norsk EU-medlemskap i en eventuell utredning av alternativer til EØS-avtalen, at regjeringen inngår en egen partneravtale med EU for å sikre full deltagelse i EUs grønne giv, at regjeringen fremmer forslag for Stortinget for å sikre samsvar mellom norsk lov og EUs «Klar for 55»-pakke, at regjeringen sikrer at alle bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke fortsatt skal gjelde for Norge, og til sist at regjeringen søker fullt medlemskap i finansbyråene EBA, EIOPA og ESMA, det europeiske jernbanebyrået (ERA) og EUs energibyrå ACER.

Komiteen oppfatter at representantforslaget etterlyser en tettere tilknytning til EU for Norges del, spesielt i forbindelse med regjeringens varslede initiativ som angår dette forholdet. Komiteen viser til at regje-

ringen i sin politiske plattform erklærer at EØS-avtalen «ligger fast», men også varsler at det vil igangsettes en utredning for å vurdere erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste ti årene, og at regjeringen vil gå i dialog med EU med mål om å sikre Norge unntak fra deler av bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke.

Komiteen understreker at Norge har en særegen tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen, som gir oss tilgang til det indre marked mot at vi følger EUs felles regler for dette markedet. Komiteen viser til at den forrige utredningen av EØS-samarbeidet ble lagt frem i 2012 (NOU 2012:2 Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU), og at EU har gjennomført både viktige initiativ og reguleringer siden den tid. Komiteen viser til at utenriksministeren i et brev til komiteen datert 7. januar 2022 skriver at det ikke er aktuelt for regjeringen å inkludere en vurdering av EU-medlemskapsalternativer i utredningen, slik representantforslaget tar til orde for.

Komiteen viser til at utenriksministeren i brevet videre opplyser at regjeringen har innledet kontakten med Europakommisjonen om hvordan Norge kan styrke industrisamarbeidet ytterligere, og vil komme tilbake til Stortinget med hvilken form dette kan ta. Videre opplyses det her at regjeringen spesielt ønsker å se etter muligheter for unntak fra krav om anbudsutsetting av persontogtrafikken i EUs fjerde jernbanepakke. Når det gjelder byråene som nevnes i representantforslaget, viser komiteen til at utenriksministeren presiserer at norsk deltagelse er basert på enighet mellom EØS/EFTA-statene og EU, som også Stortinget har gitt sitt samtykke til.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen slår fast at den vil utvikle og fordype det nordiske samarbeidet på en rekke felt, og at nordiske og europeiske land er Norges viktigste politiske og økonomiske partnere. Disse medlemmer understreker at regjeringen vil stå tydelig opp for verdien av et åpent og samarbeidende Europa i en tid hvor autoritære krefter, nasjonalisme og fremmedfrykt er på fremmarsj. Disse medlemmer vil også bemerke at Hurdalsplattformen slår fast at EØS-avtalen skal ligge til grunn for Norges forhold til Europa. Regjeringen skal dernest jobbe mer aktivt for å fremme norske interesser innenfor rammene av avtalen, og handlingsrommet i EØS-avtalen skal tas i bruk med særlig vekt på å sikre nasjonal kontroll på områder som norsk arbeidsliv, energi og jernbane. Disse medlemmer påpeker at regjeringen i Hurdalsplattformen skisserer en rekke tiltak for å fremme europeisk samarbeid, herunder å bidra til et forsterket justispolitisk samarbeid i Europa for bedre å kunne bekjempe digital og annen grensekryssende kriminalitet samt å ta aktivt del i og påvirke Europas klimaarbeid og bidra til at norsk næringsliv kan

posisjonere seg best mulig for å utnytte mulighetene det gir. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen følger opp Hurdalsplattformen og så raskt som mulig vil gå i dialog med EU for å sikre Norge unntak fra deler av bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti anser at dagens tilknytningsform til EU gjennom EØS-avtalen tjener Norge godt. Dette medlem understreker at regjeringen bør arbeide innenfor rammene av EØS-avtalen for å sikre et tett samarbeid med Europa, tilgang til EUs indre marked og andre viktige avtaler og politisk og økonomisk selvbestemmelsesrett på områder som er særlig viktige for Norge. Dette medlem viser til viktigheten av at regjeringen jobber aktivt for å fremme norske interesser innenfor rammene av EØS-avtalen og er villig til å ta i bruk det handlingsrommet avtalen gir. Dette medlem ser ingen grunn til å sette i gang en ny vurdering av norsk medlemskap i EU nå.

Utredning av alternativer til EØS-avtalen

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener regjeringen har skapt forvirring omkring sin europapolitikk, og at utenriksministerens brev til komiteen datert 7. januar 2022 kun i begrenset grad er oppklarende. Det er for disse medlemmer en åpenbar svakhet ved regjeringens varslede utredning om erfaringer med EØS-avtalen at den ikke inkluderer medlemskapsalternativet, slik forrige norske utredning om Norges forhold til EU gjorde. For å få en fullgod oversikt over «alternative avtaler med EU», slik regjeringen legger opp til, er det innlysende at alternativet med fullt EU-medlemskap må omfattes av utredningen. Disse medlemmer merker seg at regjeringen, på tross av gjentatte forespørsler, ikke har vært i stand til å avklare at premisset for utredningen skal være at Norges tilknytning til EUs indre marked skal ligge fast. Disse medlemmer understreker at ingen av de to aktuelle landenes (Storbritannias og Sveits') avtaler med EU gir dem tilknytning til det indre marked, og at denne tilknytningen er helt avgjørende for Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at en eventuell utredning av alternativer til EØS-avtalen også inkluderer en utredning av hva norsk EU-medlemskap vil innebære for norske borgere og norsk næringsliv.»

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at den varslede utredningen av alternativer til EØS-avtalen skal ha som premiss at Norges tilknytning til det indre marked skal ligge fast.»

EUs rolle i grønn omstilling

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norges klimaavtale med EU medfører at vi er del av hele EUs klimaregelverk fra 2021 og frem til 2030, noe også utenriksministeren påpeker i sin uttalelse til komiteen. Disse medlemmer mener det er viktig å få klarhet i omfanget av dette samarbeidet mellom Norge og EU fremover. Når det gjelder «Klar for 55»-pakken, viser disse medlemmer til at denne foreligger til behandling i Rådet og Europaparlamentet, og at det kan ta tid før alle forslagene er ferdigbehandlet. Disse medlemmer ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig med resultatet av behandlingen i EUs organer og hvilke posisjoner regjeringen anbefaler at Norge inntar til «Klar for 55»-pakken.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med resultatet av behandlingen i EUs organer av 'Klar for 55'-pakken og hvilke posisjoner regjeringen anbefaler at Norge inntar til denne.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til forslaget om å implementere EUs «Klar for 55»-pakke i norsk lovverk. Disse medlemmer registrerer at arbeidet med pakken i utgangspunktet innebærer en kraftfull utvikling av EUs klimapolitikk, noe som etter Sosialistisk Venstrepartis og Rødts syn er positivt. Disse medlemmer viser samtidig til at pakken i sin nåværende form kun er et forslag fra kommisjonen. Den er kontroversiell, og fra tidligere saker har man erfart at det kan komme betydelige endringer i den videre behandlingen før pakken vedtas endelig. Disse medlemmer mener at det å forplikte regjeringen til å implementere lovverk som ikke enda er ferdig behandlet, risikerer å bryte grunnleggende demokratiske prinsipper for saksbehandling. Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil følge nøye med på behandlingen av «Klar for 55»-pakken i EU-systemet og vil vurdere behovet for å foreslå implementering av pakken i Norge på et senere tidspunkt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslaget om å inngå en partneravtale med EU for å sikre full deltakelse i EUs grønne giv. EUs grønne giv kan bli en svært viktig arena for det grønne skiftet også i Norge, både for tilgang på kapital og finansiering og for eksport av norskproduserte nullutslippsløsninger. Sosialistisk Venstreparti mener at det må jobbes for at norsk industri sikres tilgang til de mulighetene for grønn omstilling og grønn industrivekst i Norge som EUs grønne giv gir. Dette medlem viser til at

Norge har avtaler med EU både om klimaplanen og om kvotesystemet – altså avtaler om klimakutt. Dette medlem viser imidlertid til at en avtale om «bygge»-delen av det grønne skiftet uteblir. Dette medlem mener derfor at Norge bør ta initiativ til å inngå en grønn industriavtale med EU. En slik avtale kan sikre norske aktører tilgang på risikovillig kapital og sikre etterspørsel av norskproduserte nullutslippsløsninger. Dette medlem viser for eksempel til at Norge regnes som et tredjeland til EU og Storbritannia, og at det derfor legges toll på biler med norskproduserte batterier. En egen grønn industriavtale kan sikre at Norge ikke lenger ses på som et tredjeland, og dermed fjerne tollene for biler med norskproduserte batterier. Dette medlem viser videre til at EUs grønne giv fortsatt er i startgropen, men noen av programkonseptene er allerede godt utviklet som Important Project of Common European Interest (IPCEI). Norge deltar allerede i IPCEI-programmet for hydrogen, men har ikke lyktes i å sikre deltakelse i batteriprogrammet eller tatt initiativ til nye IPCEI-programmer innen teknologier hvor vi har gode forutsetninger, som flytende havvind, grønn skipsfart, bioindustri og karbonfangst for lagring og bruk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et grønt industripartnerskap med EU for å sikre best mulige vilkår for eksport av norskproduserte null- og lavutslippsløsninger.»

«Stortinget ber regjeringen sikre norsk deltakelse i IPCEI-programmet for batterier.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til å opprette nye IPCEI-programmer for flytende havvind, bioøkonomi, grønn skipsfart og karbonfangst for lagring og bruk og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlem fra Venstre vil peke på at EUs grønne giv er deres plan for å nå målet om å bli et netto nullutslippsamfunn innen 2050. Planen inneholder målsettinger om grønn omstilling på tvers av sektorer. Den grønne given inneholder også en omfattende grønn investeringsplan som skal bidra til at EU oppfyller sine klimamålsettinger. Medlemsland får automatisk tilgang til midler under EUs grønne giv, og Norge har tilsluttet seg deler av instrumentene under avtalen, som InvestEU.

Dette medlem vil understreke at Norge allikevel ikke har full tilgang til alle programmer på lik linje med EU-medlemmer. Dette forhindrer norsk næringsliv fra tidlig deltakelse i prosjekter innen forskning, innova-

sjon og industri- og næringsutvikling. EU opererer med partnerskapsavtaler med en rekke tredjeland og på en rekke områder. En partnerskapsavtale knyttet til EUs grønne giv ville gitt norsk næringsliv likeverdig tilgang til alle programmene som omfatter grønn omstilling i EU.

Det te medlem er glad for at regjeringen har innledet kontakt med Europakommisjonen om hvordan Norge kan styrke industrisamarbeidet med EU ytterligere. Det te medlem har forståelse for at dette er en pågående dialog, men mener at det er viktig at Norge deltar i denne dialogen med det uttalte målet å være en fullverdig partner i EUs grønne giv.

På denne bakgrunn fremmer det te medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette seg en ambisjon om å inngå en egen partneravtale med EU for å sikre full deltakelse i EUs grønne giv, som en del av den pågående dialogen med Europakommisjonen om styrket industrisamarbeid.»

Det te medlem vil understreke at EUs grønne giv ikke er en lovgivende pakke, men et sett målsettinger. For å levere på sine klimaforpliktelser har EU-kommisjonen lansert «Klar for 55», en omfattende pakke som skal tilpasse EU-lovgivning på en rekke områder for å sikre at den bidrar til å oppnå EUs mål om å redusere utslipp med minst 55 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået.

Det te medlem vil påpeke at en del av det som foreslås i «Klar for 55», vil være EØS-relevant, men det vil være utfordrende å implementere endringene raskt nok i norsk lovverk til å sikre at norsk næringsliv ikke må forholde seg til forskjellige standarder i Norge og i EU.

Det te medlem merker seg at utenriksministeren i sitt brev til komiteen datert 7. januar 2022 skriver at «[d]et kan ta flere år før alle forslagene i 'Klar for 55'-pakken er ferdig behandlet i EU». Det te medlem vil likevel påpeke at deler allikevel vil være klare tidligere, og at det er viktig for norsk næringslivs konkurransedyktighet at pakken raskt blir implementert i norsk lov og forskrift. Det te medlem vil derfor oppfordre regjeringen til å legge en konkret plan for å prioritere endringer som følger av «Klar for 55».

På denne bakgrunn fremmer det te medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag for å implementere endringer i norsk lov og forskrift for å sikre fullt samsvar med EUs 'Klar for 55'-pakke.»

EUs fjerde jernbanepakke

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Stortinget har vedtatt norsk tilslutning til EUs fjerde jernbanepakke. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke har vært i stand til å forklare hvordan den har tenkt å sikre seg unntaksmuligheter fra jernbanepakken, slik regjeringen varslet i regjeringserklæringen at den ville gjøre. Disse medlemmer mener det er uheldig at regjeringen sår tvil om Norges inngåtte forpliktelser, og understreker at eventuelle unntaksmuligheter må finnes innenfor det implementerte regelverket og ikke gjennom fravikelser fra Stortingets vedtak.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke fortsatt skal gjelde for Norge.»

Fullt medlemskap i ulike EU-byråer

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Stortinget har gitt samtykke til norsk deltagelse i byråene som omtales i representantforslaget. For alle fem byråene har Norge fulle deltagerrettigheter, men ikke stemmerett. I et stadig mer omfattende EU-samarbeid har byråenes betydning økt, selv om de ikke dekkes eksplisitt av EØS-avtalen. Disse medlemmer anser det derfor som avgjørende at Norge deltar i disse byråene fullt ut, og forventer at regjeringen tar initiativ til at dette blir ivaretatt. Disse medlemmer er kjent med at flere av byråene er under utvikling, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen informere Stortinget på egnet måte om fremgangen i og omfanget av Norges deltagelse i finansbyråene EBA, EIOPA og ESMA, det europeiske jernbanebyrået (ERA) og EUs energibyrå ACER.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at en eventuell utredning av alternativer til EØS-avtalen også inkluderer en utredning av hva norsk EU-medlemskap vil innebære for norske borgere og norsk næringsliv.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at den varslede utredningen av alternativer til EØS-avtalen skal ha som premiss at Norges tilknytning til det indre marked skal ligge fast.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med resultatet av behandlingen i EUs organer av «Klar for 55»-pakken og hvilke posisjoner regjeringen anbefaler at Norge inntar til denne.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at alle bestemmelsene i EUs fjerde jernbanepakke fortsatt skal gjelde for Norge.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen informere Stortinget på egnet måte om fremgangen i og omfanget av Norges deltagelse i finansbyråene EBA, EIOPA og ESMA, det europeiske jernbanebyrået (ERA) og EUs energibyrå ACER.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:**Forslag 6**

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et grønt industripartnerskap med EU for å sikre best mulige vilkår for eksport av norskproduserte null- og lavutslippsløsninger.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sikre norsk deltakelse i IPCEI-programmet for batterier.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til å opprette nye IPCEI-programmer for flytende havvind, bioøkonomi, grønn skipsfart og karbonfangst for lag-

ring og bruk og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Venstre:**Forslag 9**

Stortinget ber regjeringen sette seg en ambisjon om å inngå en egen partneravtale med EU for å sikre full deltakelse i EUs grønne giv, som en del av den pågående dialogen med Europakommisjonen om styrket industrisamarbeid.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag for å implementere endringer i norsk lov og forskrift for å sikre fullt samsvar med EUs «Klar for 55»-pakke.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:35 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wethus Thorsvik om mer europeisk samarbeid – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 8. februar 2022

Ine Eriksen Søreide

leder

Ingjerd Schou

ordfører

